

Dijital Sanat Bağlamında Camille Claudel ve Yayoi Kusama

Camille Claudel and Yayoi Kusama
in the Context of Digital Art

Mehmet Akif ÖZDAL¹, Şükran BULUT²

¹Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sivas
· 20229401012@cumhuriyet.edu.tr · ORCID > 0000-0003-3148-8988

²Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sivas
· sukranbtl@gmail.com · ORCID > 0000-0001-8220-686X

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 22 Mayıs/May 2024

Kabul Tarihi/Accepted: 18 Kasım/November 2024

Yıl/Year: 2024 | Cilt-Volume: 2 | Sayı-Issue: 2 | Sayfa/Pages: 119-131

Atıf/Cite as: Özdal, M.A., Bulut, Ş. "Dijital Sanat Bağlamında Camille Claudel ve Yayoi Kusama"
ERKİN, 2(2), Kasım 2024: 119-131.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Mehmet Akif ÖZDAL

DİJİTAL SANAT BAĞLAMINDA CAMİLLE CLAUDEL VE YAYOI KUSAMA

ÖZ

Bu araştırma, Yayoi Kusama ve Camille Claudel gibi farklı zaman dilimlerinde ve kültürlerde yaşamış iki kadın sanatçının kariyerlerini ele almakta ve bu sanatçıların sanatsal ifadelerinin dijital sanat dünyasındaki yansımalarını incelemektedir. Araştırma, geleneksel sanat yöntemlerinin yanı sıra dijital sanat teknikleri ve araçları kullanılarak yapılan modern yorumlarla bu iki sanatçının eserlerinin nasıl dönüştüğünü ve yeni medya sanatlarıyla nasıl etkileşime girdiğini ortaya koymaktadır.

Bu ilişki bağlamında araştırma, nitel araştırma yöntemleri ve karşılaştırmalı eser analizi tekniğı kullanılarak incelenen literatürler ve incelenen eserlerle sınırlandırılmıştır.

Bulgular, Yayoi Kusama ve Camille Claudel'in eserlerinin, dijital sanat araçları aracılığıyla nasıl dönüştürüldüğünü ve yeni nesillere aktarılırken, sanatın hem bireysel hem de sosyal ifade aracı olarak önemli rol oynadığını ve dijital teknolojilerin, sanatın evrenselliğini ve kapsayıcılığını artırarak daha geniş kitlelere ulaşmasını sağladığını göstermektedir. Sonuçlar ise Claudel ve Kusama'nın sanatsal ifadelerinin dijital araçlarla nasıl yeniden yorumlandığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Dijital Sanat, Sanatsal İfade, Teknoloji, Camille Claudel, Yayoi Kusama.

CAMILLE CLAUDEL AND YAYOI KUSAMA IN THE CONTEXT OF DIGITAL ART

ABSTRACT

This research has been carried out by different artists such as Yayoi Kusama and Camille Claudel. the careers of two women artists from different time periods and cultures. and analyzes how the artistic expressions of these artists reflections. In addition to traditional art methods as well as modern art made using digital art techniques and tools. how the works of these two artists have been transformed and how new media It reveals how it interacts with the arts. In the context of this relationship, qualitative research methods and the technique of comparative work analysis. literatures and the works analyzed. The findings show that the works of Yayoi Kusama and Camille Claudel, how it is being transformed through digital art tools and how it is being transmitted to new generations. the

important role of art as a means of both individual and social expression. the universality and inclusiveness of art, and that digital technologies and reaching wider audiences. Conclusions is how Claudel and Kusama's artistic expressions are reconstructed through digital tools. interpretation.

Keywords: Art, Digital Art, Artistic Expression, Technology, Camille Claudel, Yayoi Kusama.

GİRİŞ

Yayoi Kusama ve Camille Claudel, farklı dönemlerde yaşamış olsalar da sanat dünyasında özgün ifadeleriyle dikkat çeken iki kadın sanatçıdır. Bu araştırma, söz konusu iki sanatçının eserlerinin dijital teknolojiler kullanılarak nasıl yeni ifade biçimleri kazandığını ve dijital sanat araçlarının bu süreçte nasıl bir rol oynadığını incelemektedir.

Kadın sanatçılar, sanat dünyasında sanat tarihi boyunca cinsiyet ayrımcılığı ve toplumsal önyargılarla mücadele etmiştir (Wilson, 2017, s. 362). Bu bağlamda, Camille Claudel ve Yayoi Kusama gibi farklı kültürlerde ve zaman dilimlerinde yaşamış iki kadın sanatçı da buna maruz kalmıştır. Claudel, 19. yüzyıl sonları Fransa'sında erkek egemen bir sanat ortamında kendine yer bulmaya çalışırken (Mitchell, 1989, s. 419), Kusama ise, 20. yüzyıl ortalarında Japonya ve Amerika'da benzer zorluklarla yüzleşmiştir (Meskimmon, 2019, s. 174). Her iki sanatçı da psikolojik ve duygusal zorlukları eserlerine yansıtarak, sanatlarını sürdürme konusundaki kararlılıklarıyla dikkat çekmiştir (Wilson, 2017, s. 370).

Araştırmanın amacı, Camille Claudel ve Yayoi Kusama gibi iki farklı kültür ve dönemden gelen kadın sanatçının kariyerlerini ve karşılaştıkları zorlukları ayrıntılı olarak incelemektir. Araştırma, bu sanatçıların eserlerinin dijital sanat dünyasındaki yansımalarını ve dönüşümlerini ele alarak, geleneksel sanat yöntemlerinin yanı sıra dijital sanat teknikleri ve araçlarının kullanımının, sanatçıların eserlerini nasıl yeniden şekillendirdiğini ve geniş kitlelere nasıl ulaştırdığını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Bu inceleme nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı analiz ve mantıksal akıl yürütme teknikleri benimsenerek, incelenen literatür ve çalışmalarla sınırlandırılmıştır. Literatür tarama yöntemi kullanılarak, sanatçıların yaşadığı dönemler, koşullar, ailevi durumlar ve ilişkiler gibi faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Mantıksal akıl yürütme yönteminin yanı sıra, iki eserin dijital sanat ortamındaki yansımalarının yorumlanmasında amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ay-

rica, karşılaştırmalı analiz yöntemi, dijital sanatın çağımızın gelişen teknolojileri bağlamındaki rolünü vurgulayarak Camille Claudel ve Yayoi Kusama'nın sanatlarının modern dünyada nasıl yankı bulduğunu ve dönüştüğünü ortaya koymuştur.

1. BULGULAR VE YORUM

1.1. Yayoi Kusama

Yayoi Kusama, 1929 yılında Japonya'nın Matsumoto şehrinde doğmuştur ve sanat hayatına Japonya'da başladıktan sonra 1957'de ABD'ye taşınarak New York'ta yaşamaya başlamıştır (Meskimmon, 2019, s. 174). Sanat kariyeri boyunca Minimalizm, Feminist Sanat, Çağdaş Sanat ve Pop Sanatı gibi çeşitli akımlardan etkilenmiş ve bu dönemlerde önemli çalışmalar yapmıştır. Özellikle "Infinity Room" olarak bilinen sonsuzluk odaları ile tanınan Kusama, sanatını dünya çapında sürdüren geniş bir hayran kitlesine sahiptir. (Braitner, 2021, s. 34).

Kusama'nın çalışmaları, İkinci Dünya Savaşı sonrası sanatsal gelişmelerden etkilenmiş, minimalist tarzda geometrik ve sade formlar kullanarak feminist sanat hareketinin önde gelen isimlerinden biri olmuştur (Braitner, 2021, s. 40). Genellikle soyut geometrik şekillerle tanınan eserleri minimalist bir tarza sahiptir. Ayrıca, Japon kültürel unsurlarını içeren bu eserler, minimalizmin farklı bir boyutunu yansıtır (Meskimmon, 2019, s. 174). Sanatçının eserleri, kadın kimliği, cinsiyet, cinsellik ve toplumsal konular gibi temaları ele alır ve feminist sanat hareketi ile çağdaş sanatın önemli bir parçası olarak kabul edilir (Kim, 2003, s. 50). Kusama'nın sanatındaki halüsinasyonlar ve sonsuzluk teması, eserlerine özgün bir derinlik katmış ve noktalar, çizgiler, benekler gibi unsurlarla işlenmiştir (Wilson, 2017, s. 362). Bu unsurlar, sanatçının ruh hali ve psikolojik durumuyla doğrudan ilişkilidir (Braitner, 2021, s. 42).

Kusama'nın hayatı ve sanatı, toplumsal normlar ve cinsiyetçi tutumlarla mücadele etmesi, feminist harekete olan bağlılığı ve çeşitli sanat akımlarıyla etkileşimi sayesinde şekillenmiştir (Meskimmon, 2019, s. 174). Bu bağlamda, Kusama'nın eserleri, sanat tarihinde önemli bir yere sahiptir ve çağdaş sanat ile feminist sanat hareketi gibi önemli tartışmaları tetiklemiştir (Braitner, 2021, s. 58). Kusama, halen aktif bir sanatçı olarak dünya çapında tanınmakta ve eserleri önemli sergi ve müzelerde yer almaktadır (Wilson, 2017, s. 370). Yayoi Kusama, "kendini yok etme" sanatını, insanın kendi varoluşunun sınırlarını aşmasını ve evrensel bir bütünleşme haline gelmesini hedefleyen bir anlayış olarak tanımlar (Kasai, 2016, s. 20). Bu bağlamda, eserlerinde sıklıkla kendini de kullanır ve varlığını yok etmeye çalışır (Dailey, 2016, s. 15).

Sanatçı, çağdaş sanatın önemli isimlerinden biri olarak kabul edilir ve Pop Art, minimalizm ve feminist sanat gibi dönemlere ait çalışmalarıyla dikkat çeker (Fos-

ter, 2010, s. 30). Sanat anlayışını şekillendiren etkiler arasında, sürrealist sanatçı Georgia O’Keeffe ve diğer önemli sanatçılar Marc Jacobs, Donald Judd, Yoko Ono, Claes Oldenburg ve Andy Warhol gibi isimler bulunur (Thomas, 2020, s. 80).

Kusama, özgün puantiye çalışmasıyla tanınır; bu, sanatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş ve tarzını diğer sanatçılardan ayıran en belirgin özelliklerden biri olmuştur (Koerner, 2017, s. 63). Kusama, puantiye kullanımını obsesif bir biçimde sürdürür ve bu çocukluk döneminde yaşadığı halüsinasyonlara dayanır (Martin, t.y., s. 5). Puantiyeler, çalışmalarında sadece bir görsel motif olarak kalmamış, aynı zamanda sanatının anlamlı bir parçası haline gelmiştir (Fowler, 2022, s. 99).

Sanatçının eserleri, uluslararası alanda geniş bir hayran kitlesi edinmiş ve özellikle müzayedelerde yüksek ilgi görmüştür (Pachciarek, 2014, s. 120). Özellikle Christie’s Müzayede Evi’nde bir eseri 5.1 milyon dolara satılarak, yaşayan en pahalı sanatçılar arasına girmiştir (Bell, 2017, s. 77). Bu başarılar, sanatının sadece estetik değerini değil, aynı zamanda toplumsal ve siyasi mesajlarını da taşıdığını göstermektedir.

1.2. Camille Claudel

Camille Claudel, 19. yüzyıl Fransız heykel sanatının önde gelen kadın sanatçılarından biri olarak tanınır, ancak hayatı boyunca pek çok zorluk ve engelle karşı karşıya kalmıştır (Kearney, 2018, s. 15). Babası, sanatına olan tutkusunu destekleyen en önemli kişiyken, annesi sanat okuluna gitmesine karşı çıkmış ve onun özgür ruhuna sıkı kurallar getirmiştir (Briggs, 2002, s. 12). Buna rağmen Camille, heykel sanatına olan sevgisini sürdürmüştür ve bu alanda önemli bir gelişim göstermiştir (Wilson, 2017, s. 362). Claudel, kariyeri boyunca birçok erkek sanatçıyla çalışmış, ancak genellikle hak ettiği tanınırlığı ve değeri görememiştir (Ariot et al., 2023, s. 45). Bugünün sanat tarihinde önemli bir yere sahip olan eserleri, sanatseverler tarafından yüksek takdir toplamaktadır, fakat yaşadığı zorluklar nedeniyle hayatı boyunca bu takdiri yeterince alamamıştır (Masten, 1992, s. 18). Camille Claudel 1881 yılında Paris’e taşındıktan sonra, 19 yaşındayken Auguste Rodin’in atölyesine katılarak burada sanat eğitimi almış ve Rodin ile tanışmıştır (Witherell, 2006, s. 274). Rodin o dönemlerde henüz istediği üne kavuşmamış olsa da Camille’in yeteneğini fark edip onu desteklemiştir (Borda, 2009, s. 35). Ancak, Rodin’in evli olması ve Camille’e karşı soğuk tavırları, ikili arasındaki ilişkinin zamanla karmaşık bir hale gelmesine neden olmuştur (Hatsfelt, 2002, s. 30). Rodin’in sürekli kıskançlık ve sadakatsizlik sergilemesi Camille’i derinden yormuş ve üzümüştür (Briggs, 2002, s. 15). Camille’in annesi de kızının yaşam tarzını onaylamamış ve sürekli olarak kızından utanç duyduğunu dile getirmiştir (Stengle, 2014, s. 30).

Rodin ve eşi Rose Beuret arasındaki sorunlar, Rodin’in Camille ile olan ilişkisini olumlu yönde etkilemiş, bu süreçte “Cehennem Kapısı” adlı ünlü eserini yaratmıştır (Callahan, 2015, s. 45). Camille, bu eserin yaratılmasına önemli kat-

kılarda bulunmuş, ancak Rodin bazı bölümleri kendi eseri olarak sahiplenmiş ve Camille'in diğer işlerinden bazılarını da kendi adına almıştır (Ayral-Clause, 2019, s. 35). Camille'in hamile kaldığı ve sonrasında bir kaza sonucu bebeğini kaybettiği, bu durumun skandal olarak nitelendirildiği ve ailesi tarafından reddedildiği için evden ayrılmak zorunda kaldığı belirtilmektedir (Rogers, 2007, s. 50). Rodin ile yaşadığı tutkulu ve fırtınalı ilişki, Camille'i duygusal ve maddi olarak tükettiği dönemler yaşatmıştır (Cooper, 2008, s. 25). Annesinin reddi ve Rodin'in ihmalinin birleşimi, Camille'in yaşadığı travmaları artırmış ve sonunda Rodin'den ayrılmasına neden olmuştur (Holzer, 2016, s. 60). Sanatçı bu nedenle bunalıma sürüklenmiştir. Camille Claudel, yaşamının son yıllarını zihinsel hastalıklarla mücadele ederek geçirmiş ve bu süreçte çok az eser üretebilmiştir (Ariot et al., 2023, s. 55). Ancak ürettiği eserler, sanat dünyasında büyük ilgi görmüş ve sanatçının yeteneği, yaşadığı zorluklara rağmen takdir edilmiştir (Pepper, 2012, s. 35).

Görsel 1. Yayoi Kusama, You, Me and the Balloons Sergisi (2023)

Görsel 2. Camille Claudel, The Age of Maturity, 1893-1900, [S.1380] Photo : © ADAGP, Paris, (2012)

1.3. Sanat ve Dijital Teknolojilerle İfade Yayoi Kusama ve Camille Claudel

Dijital teknolojiler, hem Kusama'nın, hem de Claudel'in eserlerini sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) ortamlarında sergileyerek, izleyicilere interaktif bir deneyim sunar. Yukarıda sözü edilen VR-AR teknolojileri sayesinde, Claudel'in eserleri de farklı açılardan incelenebilir ve eserlerin tarihsel bağlamı hakkında daha fazla bilgi edinilebilir (Doherty, 2012, s. 16). Söz konusu, dijital teknolojiler sanatçıların eserlerini sadece korumak ve sergilemekle kalmayıp, aynı zamanda yeni yorumlar ve anlamlar kazandırmaktadır (Chadwick, 2018, s. 8). Sanat eserlerinin dijital ortamlara aktarılması, yüksek çözünürlüklü taramalar ve fotoğrafçılık yoluyla orijinal detayları ve renkleri gelecek nesillere aktarılabilir hale getirir (Kavaler-Adler, 2013, s. 12).

1.4. Geleneksel Sanat Teknikleri ve Dijital Sanat Teknolojileri Arasında Kusama ve Claudel

Yayoi Kusama, eserlerinde geleneksel sanat tekniklerini, özellikle Japon Ukiyo-e ahşap baskı sanatı ve batıdan gelen yağlı boya tekniklerini, modernist ve post-modernist yaklaşımlarla birleştirmiştir. Kusama'nın çalışmaları, özellikle "Infinity Room" gibi enstalasyonlarıyla tanınır. Bu eserler, geleneksel malzemeler ve tekniklerle başlayarak, dijital teknolojilerle zenginleştirilmiş interaktif sanat deneyimlerine dönüşmüştür (Soccini, 2017, s. 1). Kusama'nın eserlerinde sıklıkla tekrar eden polka noktaları ve ayna kullanımı, dijital ortamda farklı açılardan ve boyutlarda yeniden yaratılarak izleyicilere sunulmaktadır (Greig, 2009, s. 55).

Claudel'in geleneksel malzemeler olan bronz ve mermeri kullanarak yarattığı eserler, dönemin sanat anlayışını ve estetik değerlerini yansıtır. Dijital teknolojiler, Claudel'in heykellerini koruma, analiz etme ve sergileme süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır (Jucquois-Delpierre, 2021, s. 177).

Görsel 3. Yayoi Kusama, Infinity Mirror Rooms (2021)

Görsel 4. Camille Claudel, Masque de Camille, vers 1884, plâtre, © Musée Rodin (Adam Rzepka), [S.1742] (1884)

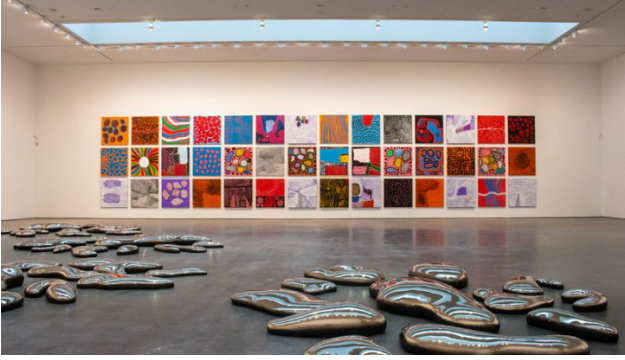
1.5. Zaman ve Kültür Ötesi Sanatsal Diyaloglarda Kusama ve Claudel

Her iki sanatçı da bireysel mücadeleleri ve toplumsal cinsiyet normlarına karşı duruşları ile sanat dünyasında kendilerine özgü bir yer edinmişlerdir (Bell, 2010, s. 70). Kusama'nın Japon kültürel unsurlarını modern sanat teknikleriyle birleştiren eserleri, Claudel'in Batı sanatının klasik tekniklerini duygusal ve kişisel temalarla harmanlayan heykelleri ile buluşur (Yamamura, 2015, s. 62). Bu diyalog, sanatın evrensel bir dil olduğunu ve kültürel farklılıkların sanatsal ifade üzerindeki etkilerini ortaya koyar (Dailey, 2016, s. 15).

Örnek

Yayoi Kusama'nın "Every Day I Pray for Love" sergisinde, sanatçının geleneksel motifleri ve modern tekniklerle oluşturduğu eserler, dijital animasyonlar aracılığıyla izleyicilere sunulmuştur (Greig, 2009, s. 55). Bu animasyonlar, eserlerin farklı açılardan ve boyutlardan deneyimlenmesine olanak tanıyarak izleyicilerin sanatla daha derin bir bağ kurmasını sağlar. Aynı zamanda, dijital teknolojiler Kusama'nın eserlerinin evrensel çekiciliğini artırarak, kültürler arası bir diyalog yaratır (Doherty, 2012, s. 16). Benzer şekilde, Camille Claudel'in batı sanatının klasik tekniklerini kullanarak duygusal ve kişisel temaları işlediği "Sakuntala" heykeli, dijital tarama ve modelleme teknikleri kullanılarak restore edilmiştir. Bu dijital restorasyon süreci, eserin orijinal detaylarını koruyarak heykelin dijital ortamda yeniden hayat bulmasını sağlamıştır (Yamamura, 2015, s. 62; SooJin, 2014, s. 15).

Görsel 5. Yayoi Kusama, Installation View Of 'EVERY DAY I PRAY FOR LOVE'
Image © Designboom (2019)

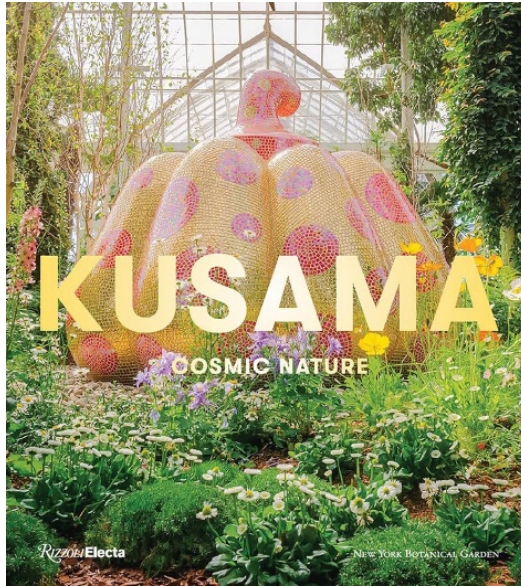
Görsel 6. Camille Claudel, Vertumnus and Pomona (1905)

1.6. Dijital Çağda Sanatın Korunması, Sergilenmesi ve Analizinde Camille Claudel ve Yayoi Kusama'nın Eserlerinin Dijital Teknolojideki Dönüşümü

Dijital teknolojiler, sanat eserlerinin korunması, sergilenmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinde önemli bir yere sahiptir. Camille Claudel ve Yayoi Kusama gibi sanatçıların çalışmaları, dijital araçlar sayesinde yeniden incelenmekte ve farklı

izleyici kitlelerine sunulmaktadır (Jucquois-Delpierre, 2021, s. 177). Yüksek çözünürlüklü taramalar, eserlerin bozulmadan geleceğe aktarılmasını sağlarken, sanal sergiler izleyicilere mekânsal sınırlamalar olmaksızın sanatla etkileşim imkânı sunar (Bell, 2010, s. 70; Nakajima, 2006, s. 127).

Dijital analiz teknikleri, eserlerde kullanılan malzemelerin ve tekniklerin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak sanatçıların üretim süreçlerine dair derinlemesine bir kavrayış sunar. Bu yöntemler, Claudel'in heykelleri ve Kusama'nın özgün motifleri gibi unsurların daha kapsamlı şekilde incelenmesine olanak tanır (Doherty, 2012, s. 16). Ayrıca, eserlerin dijital ortamlarda yeniden yorumlanması, sanatın daha geniş bir izleyici kitlesine hitap etmesini ve kültürel farklılıklara rağmen daha erişilebilir olmasını sağlar (Ariot et al., 2023, s. 55). Örneğin; New York Botanical Garden'da düzenlenen "Yayoi Kusama: Cosmic Nature" sergisi, Kusama'nın doğal dünyaya olan ilgisini ve kozmik imgelerini dijital teknolojilerle buluşturarak izleyicilere interaktif bir deneyim sunmuştur. Sergide kullanılan AR teknolojisi sayesinde izleyiciler, Kusama'nın büyük ölçekli enstalasyonlarını kendi çevrelerinde sanal olarak görüp onlarla etkileşime geçebilmiştir (Fowler, 2022). Benzer şekilde, Rodin Müzesi, Camille Claudel'in "La Petite Châtelaine" heykelini dijital araçlar kullanılarak çevrimiçi olarak sunmuş, 3D modeller aracılığıyla izleyicilere eserin farklı açılardan detaylı bir inceleme imkânı sağlamıştır (Liu, 2020, s. 18).

Görsel 7. Yayoi Kusama, Cosmic Nature (2020)

Görsel 8. Camille Claudel, *La petite Châtelaine* (1892)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Camille Claudel ve Yayoi Kusama'nın sanatsal ifadelerinin dijital sanat araçları ve yeni medya teknolojilerini kullanarak yeniden yorumlanmasını incelemiştir. Aynı zamanda, dijital teknolojilerin sanatı evrensel bir dil haline getirerek, sanatın bireysel ve sosyal bir ifade aracı şeklinde rolünü artırdığını da göstermektedir. Özellikle Yayoi Kusama'nın "Infinity Room" ve polka noktaları gibi karakteristik motifleri, sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojileri sayesinde izleyicilere daha geniş bir etkileşim olanağı sunmuş ve eserlerinin erişilebilirliğini artırmıştır. Benzer şekilde, Camille Claudel'in heykelleri, dijital görselleştirme ve restorasyon teknikleri ile incelenmiş ve sanal turlar aracılığıyla izleyicilere sunulmuştur. Bu şekilde bir çalışma ise eserlerin tarihsel ve estetik değerlerinin korunmasına yönelik olumlu bir adım olmuştur.

Dijital sanat araçları, her iki sanatçının eserlerini yeniden yorumlayarak, izleyicilere yeni deneyim kapıları açmış ve sanatın fiziksel sınırlarını aşan bir anlatım

sunmuştur. Bu süreç, hem sanatın kültürel ve sosyal bağlamlarda yeniden değerlendirilmesine katkıda bulunurken hem de eserlerin orijinal anlamlarını koruyarak yeni yorumlara da açık hale getirmiştir.

Sonuç olarak, dijital teknolojilerin Camille Claudel ve Yayoi Kusama'nın eserlerinin sergilenmesinde, korunmasına, anlaşılmasına büyük katkı sağladığı ve gelecekte de bu teknolojilerin daha da gelişerek, sanatın evrensel dilinin zenginleşmesine ve sanatın sosyal rolünün güçlenmesine vesile olacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): MAÖ(%60), ŞB(%40)

Veri Toplanması (Data Acquisition): MAÖ(%60), ŞB(%40)

Veri Analizi (Data Analysis): MAÖ(%60), ŞB(%40)

Makalenin Yazımı (Writing Up): MAÖ(%60), ŞB(%40)

Makalenin Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): MAÖ(%60), ŞB(%40)

KAYNAKLAR

- Ariot, C., Bertran, C., Fava-Piz, C., Joubin, F., & Pelletier, C. M. (2023). Camille Claudel. Getty Publications.
- Ariot, J., Daulny, G., & Brignole, E. (2023). Women Sculptors in the 19th Century: Struggles and Triumphs. *Art History Quarterly*, 55, s. 55.
- Ayral-Clause, O. (2019). Camille Claudel: a life. Plunkett Lake Press.
- Ballegaard, C. M. (2019). The Mirror Staged.
- Bell, D. (2010). The beautiful stars at night: the glittering artistic world Yayoi Kusama. *New Zealand Journal of Asian Studies*, 12(2), 81-106.
- Bell, D. (2017). Rethinking Yayoi Kusama: Neuroaesthetics, Asobi, and the Creative Practice. *International Journal of Arts Theory & History*, 12(3).
- Bell, D. (2018). Locating and Relocating Cultural Engagements in a Transnational Age. *IAFOR Journal of Arts & Humanities*, 5(1).
- Borda, J. (2009). Portrait of a Woman Artist: The cinematic construction of Camille Claudel as a tragic heroine. *Feminist Media Studies*, 9(2), 227-242.
- Braitner, L. (2021). Ambivalent Identity: Kusama Yayoi's Intersectional Body Art of the 1960s. *Vienna Journal of East Asian Studies*, 13(1), 34-58.
- Briggs, P. (2002). Study guide for Camille Claudel.
- Callahan, S. R. (2015). Beyond Rodin: Revisiting the Legacy of Camille Claudel.
- Caldarola, E. (2020). On Experiencing Installation Art: Symposium: Installation Art. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 78(3), 339-343.
- Chadwick, W. (2018). Significant others: creativity & intimate partnership. Thames & Hudson.
- Cooper, B. (2008). Camille Claudel: trajectory of a psychosis. *Medical Humanities*, 34(1), 25-29.
- Corrales, B. (2015). # Spectacular: art in the experience age. Arizona State University.
- Dailey, M. (2016). Yayoi Kusama: Art As an Escape (Doctoral dissertation, BA Dissertation. SOAS University of London. Available at: https://www.academia.edu/31981284/YAYOI_KUSAMA_ART_AS_AN_ESCAPE (Accessed 28 November 2021)).
- Demere, C. H. (2014). The Viewing Self: A Reflection on Mirrors as Medium from the 1960s to the Present.

- Doherty, A. (2012). Digital Tableaux of Cinematic Cultural Memory in the French Heritage Film: Un long dimanche de fiançailles. *Australian Journal of French Studies*, 49(2), 196.
- Doherty, A. (2020). Stardom and historical thinking in Isabelle Adjani's French heritage film Camille Claudel. *French Screen Studies*, 20(1), 23-41.
- Foster, G. A. (2010). Self-Stylization and Performativity in the Work of Yoko Ono, Yayoi Kusama and Mariko Mori. *Quarterly Review of Film and Video*, 27(4), 267-275.
- Fowler, A. M. (2022). Yayoi Kusama's Cosmic Nature: Connecting Sculpture and Space at the New York Botanical Garden (Doctoral dissertation, University of Oregon).
- Greig, A. (2009). Tracing the invisible (Doctoral dissertation, UNSW Sydney).
- Hatsfelt, N. R. (2002). Uncommon Clay: Moving Through the Collaborative Creation of the role of Camille Claudel in the Asylum (Master's thesis, The Ohio State University).
- Holzer, M. (2016). Investigating the human condition through the sculpted figure: exploring the artworks of Jane Alexander, Camille Claudel, Rook Floro, and William Kentridge (Doctoral dissertation, Stellenbosch: Stellenbosch University).
- Jucquios-Delpierre, M. O. N. I. Q. U. E. Born On 30th February. Film Or Dance Performance, Transmediality And Intermediality As Interpretative Enrichment. *Úvodem (Jan Schneider)*/7, 177.
- Kasai, A. (2016). Nothing Matters: Answering the Question 'where's the Art?' Through Ma and Gen (Doctoral dissertation, Oxford Brookes University).
- Katz, M. B. (2022). The Kusama Retrospective and the Future of The Tel Aviv Museum of Art. *Images*, 15(1), 42-66.
- Kearney, B. (2018). Camille Claudel as modern di Butades. *MuseMedusa*, 6.
- Koerner, N. P. (2017). Embodied Time: Chronotope Formations in Works by Julius von Bismarck, Yayoi Kusama, Olafur Eliasson, and Walter de Maria. In *Architecture and Control* (pp. 26-45). Brill.
- Laurberg, M. (2021). Yayoi Kusama as a Migrant Artist: An Artistic Trajectory as a Model for Understanding Postwar Art. In *New Histories of Art in the Global Postwar Era* (pp. 82-95). Routledge.
- Liu, H. (2020). Director's Message. *Innovations*.
- Martin, I. A Single Particle Among Billions: Yayoi Kusama and the Power of the Minute.
- Masten, A. F. (1992). Model into artist: The changing face of art historical biography. *Women's Studies: An Interdisciplinary Journal*, 21(1), 17-41.
- Meskimmon, M. (2012). *Women making art: History, subjectivity, aesthetics*. Routledge.
- Mitchell, C. (1989). INTELLECTUALITY AND SEXUALITY: CAMILLE CLAUDEL, THE FIN DE SIECLE SCULPTRESS. *Art History*, 12(4).
- Nakajima, I. (2006). Yayoi Kusama between abstraction and pathology. *Psychoanalysis and the image: Transdisciplinary perspectives*, 127-160.
- Pachciarek, P. (2014). Mindfulness art of Yayoi Kusama. *Art of the Orient*, 3, 171-192.
- Pepper, K. (2012). Camille/Rodin. *Queen's Quarterly*, 119(3), 430-440.
- Rogers, A. G. (2007). Camille Claudel and Auguste Rodin: Toward a Lacanian Poetics.
- Sas, M. (2022). *Feeling media: potentiality and the afterlife of art*. Duke University Press.
- Soccini, A. M., & Marras, A. M. (2017, November). Towards a standard approach for the design of a both physical and virtual museum. In 2021 IEEE International Conference on Artificial Intelligence and Virtual Reality (AIVR) (pp. 106-108). IEEE.
- Soojin, L. (2014). *The Art of Artists' Personae: Yayoi Kusama, Yoko Ono, and Mariko Mori* (Doctoral dissertation, University of Illinois at Chicago).
- Stengle, J. M. (2014). *Camille Claudel: The struggle for artistic identity*. University of Missouri-Kansas City.
- Thomas, M. (2020). Life's form and formlessness: translating Yayoi Kusama's infinity net.
- Wilson, S. (2017). Gender, Genius, and the Artist's Double Bind: The Letters of Camille Claudel, 1880-1910. *Modern Language Review*, 112(2), 362-380.
- Witherell, L. R. (2006). Claudel & Rodin Fateful Encounter or La rencontre de deux destins: a one point perspective (2006). *Paul Claudel Papers*, 4(1).
- Yamamura, M. (2015). *Yayoi Kusama: inventing the singular*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Zhang, Y. (2017). *Drama, story, production, interaction: a design approach towards interactive installations*.
- Zhang, Y. (2023). *Bridging Realities: Navigating Between Physical and Virtual Installation Art* (Master's thesis, Duke University).

Görsel Kaynaklar

- Görsel.1 " Yayoi Kusama, You, Me and the Balloons Sergisi (2023) ", <https://www.kitaptansanattan.com/dunya-nin-en-buyuk-yayoi-kusama-sergisi-ingilterede-aciliyor/>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.2 " Camille Claudel, The Age of Maturity, 1893-1900, [S.1380] Photo : © ADAGP, Paris, (2012) ", <https://www.musee-rodin.fr/en/resources/rodin-and-artists/camille-claudel>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.3 " Yayoi Kusama, Infinity Mirror Rooms (2021) ", <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/yayoi-kusama-infinity-mirror-rooms>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.4 " Camille Claudel, Masque de Camille, vers 1884, plâtre, © Musée Rodin (Adam Rzepka), [S.1742] (1884) ", <https://www.musee-rodin.fr/en/resources/rodin-and-artists/camille-claudel>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.5 " Yayoi Kusama, Installation View Of 'EVERY DAY I PRAY FOR LOVE' Image © Designboom (2019) ", <https://www.designboom.com/art/yayoi-kusama-every-day-i-pray-for-love-david-zwirner-11-12-2019/>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.6 " Camille Claudel, Vertumnus and Pomona (1905) ", https://www.musee-rodin.fr/en/musee/collections/oeuvres/vertumnus-and-pomona#group_1450-1, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.7 " Yayoi Kusama, Cosmic Nature (2020) ", <https://www.amazon.com.tr/Kusama-Cosmic-Nature/dp/0847868397>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Görsel.8 " Camille Claudel, La petite Châtelaine (1892) ", <https://www.musee-rodin.fr/en/musee/collections/oeuvres/petite-chatelaine>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.